

CYFARFOD:	PWYLLGOR IAITH
DYDDIAD:	7 Tachwedd 2019
TEITL:	Dynodiadau Iaith
AWDUR:	Siôn Elwyn Hughes
PWRPAS YR ADRODDIAD	Cyflwyno diweddariad ar gynnydd y prosiect Dynodiadau Iaith a rhoi cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau neu gynnig argymhellion ar gyfer unrhyw gamau pellach

1. Cefndir

- 1.1 Yn 2015 penderfynodd y Pwyllgor Iaith edrych ar y drefn gofnodi sgiliau iaith staff – bryd hynny mewn paratoad ar gyfer dyfodiad y Safonau Iaith yn 2016.
- 1.2 Ym mis Ionawr 2016 gwnaethpwyd penderfyniad pellach i adolygu gofynion ac amodau iaith swyddi'r Cyngor er mwyn gosod gofynion realistig ochr-yn-ochr â dyletswyddau'r swydd. Er enghraifft:
- **Athro/Athrawes:** Cadwyd y gofynion ar y lefel uchaf oherwydd natur y swydd
  - **Cymhorthydd Hamdden:** Cadwyd y gofynion siarad a gwrando yn uchel er mwyn adlewyrchu pwysigrwydd sgiliau llafar yn y swydd ond gostyngwyd y gofynion ysgrifennu gan nad oes angen i gymhorthydd hamdden ysgrifennu adroddiadau, cofnodion ac ati.
- 1.3 Yn 2017 dechreuwyd ail ran y prosiect, sef sicrhau bod cefnogaeth ar gael i aelodau cyfredol o staff naill ai gadw safon eu sgiliau Cymraeg neu gyrraedd gofynion iaith eu swydd os oedd bwlch yn bodoli.
- 1.3 Dechreuwyd trwy redeg peilot gydag Adran Ymgynghoriaeth Gwynedd yn niwedd 2017. Roedd hyn yn rhannol oherwydd anghenion yr Adran, a hefyd oherwydd eu hawydd i gydweithio.
- 1.4 Gweithiwyd yn agos gyda'r Pennaeth i fapio'r gwaith a phenderfynu ar y blaenoriaethau, a thrwy hynny trefnwyd hyfforddiant i 6 aelod o staff erbyn haf 2018.
- 1.5 Mae'r Adran bellach wedi cwblhau camau'r broses yn ei chyfanrwydd unwaith, ac erbyn hyn yn adolygu a diweddarau unrhyw anghenion yn rheolaidd gyda chefnogaeth y tîm Dynodiadau Iaith.
- 1.6 Un o'r gwersi pwysicaf a ddysgwyd o'r peilot yw pwysigrwydd cyfarfod Pennaethiaid a Rheolwyr, a'u cynnwys yn y broses o'r dechrau un.

- 1.7 Yn ogystal â hynny, roedd bod yr adran a'r rheolwyr yn cymryd perchnogaeth o'r gwaith yn hanfodol bwysig i lwyddiant y prosiect.

2. Crynodeb o'r cyflwyniad

- 2.1 Yn dilyn y peilot gydag Ymgynghoriaeth Gwynedd, aethpwyd ati i weithio gydag adrannau eraill yn Nhachwedd 2018.
- 2.2 Penderfynwyd blaenoriaethu gwasanaethau a gweithwyr rheng flaen er mwyn sicrhau bod y staff a ddaethai i gyswllt cyson gyda phobl Gwynedd yn gallu cynnig gwasanaeth yn y Gymraeg yn ôl dynodiadau iaith eu swyddi.

Ymysg yr adrannau a'r gwasanaethau a weithwyd â hwy gyntaf roedd:

- Plant a Chefnogi Teuluoedd: Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuentid
- Priffyrdd a Bwrdeistrefol: Gwasanaeth Safleoedd Ailgyrchu
- Oedolion, Iechyd a Llesiant: Cartref Gofal Hafod Mawddach, Abermaw

- 2.3 Bellach rydym wedi ymweld â **64** gwasanaeth (a llawer ohonynt yn wasanaethau rheng flaen) ar draws y sefydliad ac wedi asesu **2108** o unigolion— **tua 30% o weithlu'r Cyngor**. Mae hyn yn gymysgedd o asesiadau wyneb-yn-wyneb, hunanasesiad ar-lein, neu farn rheolwr llinell.
- 2.4 O'r rheiny a aseswyd hyd yma, mae **93.3%** yn cyrraedd neu basio dynodiadau iaith eu swydd.
- 2.5 Er mwyn hwyluso'r broses asesu a chynyddu effeithlonrwydd y prosiect, crëwyd asesiad ar-lein yn fewnol a fyddai'n nodi lefel yr unigolyn yn seiliedig atebion i gwestiynau am allu ieithyddol. Mae'r gwiriwr lefel hwn yn cynnig rhywbeth unigryw i'r Cyngor, a hyd yn oed wedi denu diddordeb o sefydliadau a chynghorau eraill – y mwyaf nodedig ar hyn o bryd yw Cyngor Conwy.
- 2.7 Mae pob math o gefnogaeth, gan gynnwys cyrsiau gloywi mewnol, cyrsiau dysgu allanol, cyrsiau ar-lein ac apiau a gwefannau, yn cael ei gynnig yn barhaus i staff wella neu gynnal eu sgiliau Cymraeg.
- 2.8 Er mwyn cynnig ôl-ofal i dderbynwyr hyfforddiant, a chefnogi siaradwyr di-hyder neu sydd eisiau gwella'u Cymraeg trwy ddull gwahanol i ystafell ddosbarth, sefydlwyd y **Cynllun Cyfeillion** ym mis Mawrth 2018. Mae'r Cynllun hwn ynparu aelod o staff hyderus eu Cymraeg gydag aelod o staff sydd eisiau datblygu eu sgiliau iaith.

Mae'r pum Cyfaill yn cydweithio gyda staff ar hyn o bryd, ac mae'r Cynllun eisoes wedi llwyddo gydag aelod o staff Byw'n Iach.

Camau nesaf

- 3.1 Gobeithir gorffen ymweld â gwasanaethau'r Adran Economi a Chymuned, Cefnogaeth Gorfforaethol ac Amgylchedd yn y misoedd nesaf (yn dibynnu ar ymateb y rheolwyr i'n ceisiadau i gyfarfod).
- 3.2 Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda Byw'n Iach i gynnig y gefnogaeth angenrheidiol i'r staff. Rydym eisoes wedi cytuno ar ddyddiadau hyfforddi yn ystod y misoedd nesaf lle bydd staff sydd angen cyrraedd y Dynodiadau Iaith yn mynychu.

3.3 Parheir i weithio gyda staff gofal mewn cartrefi gofal, yn bennaf ond nid yn gyfyngedig i dde'r sir, ond hefyd edrych i gyrraedd staff teithiol megis gweithwyr gofal cymunedol.

3. Yr hyn a geisir gan y Pwyllgor

4.1 Croesewir sylwadau neu gwestiynau gan y Pwyllgor ar y gwaith hyd yma yn ogystal ag argymhellion ac awgrymiadau ar gyfer y camau nesaf.